

Osjećamo se i tretirani smo kao punopravni članovi švedskoga društva

“Savez hrvatskih društava u Švedskoj” (HS) priznata je krovna organizacija lokalnih hrvatskih društava na području Kraljevine Švedske. Budući da je između ostaloga glavna svrha organizacije očuvati, unaprijediti, razvijati i širiti hrvatsku kulturu u Švedskoj, razgovarali smo s gospođom Dianom Vukušić, aktualnom predsjednicom HS-a te dugogodišnjom rizničarkom Hrvatskog svjetskog kongresa. U intervjuu donosimo odgovore na pitanja o integraciji Hrvata u švedskom društvu, njihovim emigracijama te o djelovanju hrvatskih udruga i zajednica.

Kako ste Vi jedna od onih koja u iseljeništvu živi već duže vrijeme, možete li reći koliko su Hrvati integrirani u švedsko društvo?

Budući da sam rođena u Švedskoj, kao pripadnica druge generacije Hrvata u toj državi, svakako subjektivno doživljam da vlada visoki stupanj integracije, a i objektivna ocjena potvrđuje isto... Prvi val hrvatskih doseljenika, koji su većinom bili mladi politički emigranti, stigao je u Švedsku već koncem 1950-ih i početkom 1960-ih godina. Danas je već tu i četvrta generacija hrvatskih potomaka. Kao sve starije europske doseljeničke skupine, osjećamo se i tretirani smo kao punopravni članovi švedskoga društva.

Za vrijeme stvaranja hrvatske države, neovisne Republike Hrvatske, mnogi su Hrvati boravili izvan domovine. Možete li dočarati kakav se osjećaj i koje su se emocije budile u

njima, znajući da će njihova domovina napokon biti slobodna?

Ostvarivanje tisućljetnog sna hrvatskoga naroda svakako je bilo dočekano s velikom radošću i nailazilo je na snažnu potporu hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka diljem svijeta, pa tako i u Švedskoj. Naše hrvatske lokalne zajednice dobile su prije svega priljev dodatnih članova početkom 1990-ih koji je ujedno bio i jedan konkretni odraz puno jačega nacionalnog osvještavanja kod Hrvata koji dotad nisu bili aktivni u hrvatskim zajednicama. To se posebno isticalo u aktivnostima oko prikupljanja sredstava za obranu domovine od agresorskog rata, kao i za humanitarnu pomoć, a isto tako i u djelatnostima lobiranja kod švedskih državnih ustanova i političara. Demonstracije su se tjedno održavale s porukom u kojoj se zahtijevalo da Kraljevina Švedska prizna samostalnost Republike Hrvatske.

Za mene, kao i za mnoge, slobodna je Hrvatska bila to „normalno“ stanje za kojim smo težili u duhu onoga kako su nas roditelji odgajali. Konačno nisam trebala objašnjavati Šveđanima da nisam iz Jugoslavije, nego iz Hrvatske, te da se moj materinji jezik zove hrvatski – i ništa drugo.

Predsjednica ste "Saveza hrvatskih društava u Švedskoj". Kako je došlo do ujedinjavanja svih hrvatskih udruga u jednu krovnu organizaciju poput ove? Na koji način Savez unaprijeđuje, razvija i širi hrvatsku kulturu u Švedskoj?

"Savez hrvatskih društava u Švedskoj" (HS) od švedskih je vlasti priznat 1978. godine, kao jedini predstavnik hrvatskih doseljenika na državnoj razini. Od svoga osnutka djelovao je kao krovna organizacija kulturnih, sportskih, vjerskih i općehrvatskih udruga hrvatske doseljeničke skupine u Švedskoj. U cilju što djelotvornijeg rada i organiziranosti članica, lokalnih udruga, i postizanja što boljeg razumijevanja i suradnje između hrvatskog i švedskog naroda, HS u svoje glavne zadaće uvrštava sljedeće zadatke: usklađivanje rada učlanjenih društava međusobnim dogovaranjem, razmjenom obavijesti te zajedničkim nastupima, nastojanje za razvitak organizacijske sposobnosti društava i pojedinaca provedbom tečajeva, predavanja, seminara i zajedničkih susreta, predstavljanje učlanjenih društava kod švedskih državnih vlasti, kod ustanova u Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini, a ujedno i izvan granica Švedske. HS okuplja sva postojeća hrvatska društva na području Kraljevine Švedske, koja su registrirana kod svojih općinskih vlasti. Trenutno je učlanjeno 20 lokalnih udruga i oko četiri tisuće pojedinačnih članova. HS ima svoj administrativni ured, koji je odgovoran za internu informaciju svim strukturama u Savezu te za stvaranje i održavanje vanjskih veza, posebice sa švedskim ustanovama i medijima. Dostavljanje turističke promidžbe i informacije, pružanje aktualne informacije sveučilišnim centrima, školama i ustanovama o Hrvatskoj i Hrvatima samo su neki primjeritog područja rada. HS je ujedno i pokrovitelj godišnje Smotre hrvatske kulture koja se u 2018. godini treba održati po 38. put. Na takvim, ali i sličnim manifestacijama ranije su bili imenovani „Počasni Hrvati“; ugledni ljudi iz švedskog kulturnog i političkog života koji su se zalagali za hrvatsku stvar. HS je također sudjelovao u izdavanju jedinog postojećeg švedsko-hrvatskog rječnika, čije je prvo izdanje izašlo 1986. godine. Iako su hrvatska društva postojala i djelovala u Švedskoj od početka 1960-ih godina, namjera stvaranja krovne organizacije ispočetka je nailazila na ogromni otpor sa strane švedskih službenih vlasti. Međutim, upornost djelatnika hrvatskih društava urodila je plodom. Uspjeli smo dokazati potrebu za samostalnom krovnom organizacijom hrvatskih

društava, koja je bila jedini način da se brane legalni interesi i prava hrvatske doseljeničke skupine u Švedskoj, a istovremeno i način odupiranja pokušajima jugo-diplomacije da nas ocrni.

Samo postojanje Hrvatskog saveza, koji je djelovao sasvim samostalno od svog osnutka, svakako je dovelo u pitanje sliku "bratstva i jedinstva svih jugoslavenskih naroda" koja je bila nametnuta Šveđanima. Dakle, od priznanja Hrvatskog saveza od strane švedskih vlasti postojao je Hrvatski savez – Jugoslavenski savez za ostale. Hrvatski je savez bio formalno tretiran kao i svi ostali samostalni nacionalni savezi u Švedskoj. Početkom 1990-ih broj udruga porastao je od 12 do čak 34, a krovna je organizacija već onda okupljala sve postojeće hrvatske udruge. Nakon dolaska znatnog broja hrvatskih prognanika iz Bosne i Hercegovine došlo je do osnivanja brojnih novih udruga. Također je važno napomenuti činjenicu da je broj posjetitelja i prijatelja naših lokalnih društava kao samog Saveza, daleko veći od spomenute četiri tisuće. U Švedskoj živi otprilike 50.000 Hrvata i hrvatskih potomaka... HS ima svog stalnog predstavnika u savjetodavnim tijelima pri švedskoj Vladi, a ujedno je aktivni član Hrvatskog svjetskog kongresa (HSK) od njegovog osnutka 1993. godine.

Koje biste razlike između političkih emigracija 70 – ih i 80 – ih godina i današnjih ekonomskih emigracija Vi istaknuli? Jesu li se prava hrvatske etničke zajednice u Švedskoj poboljšala vremenom?

Svakako je puno lakše kada imaš svoju državu koja svoje iseljništvo više ne smatra „neprijateljskim“, nego ga nastoji povezati s domovinskim stanovništvom, iako je i dalje još puno posla na tome području rada. Kroz sva razdoblja hrvatskog doseljavanja prava su bila ista kao i za sve druge doseljeničke skupine. Međutim, politički i gospodarski odnosi Švedske s bivšom državom bili su vrlo uski, što je naravno stavljalno pritisak na sve Hrvate koji su htjeli isticati svoju nacionalnost i koji su radili na obavještanju švedske javnosti o neprilikama pod kojim narod živi u ondašnjoj komunističkoj diktaturi. No na kraju, pravo na osnivanje udruga, kao i na nastavu na materinjem jeziku, izborilo se čvrstom ustrajnošću.

Koji je stupanj razvijenosti veza s organizacijama unutar i izvan Švedske s kojima suradnja ide na dobrobit Hrvatskog saveza, lokalnih hrvatskih društava i Hrvata Švedske?

Otkad postoji Veleposlanstvo RH u Kraljevini Švedskoj, otvoreno u 1992. godini, naša lokalna društva u Göteborgu i Malmö omogućavaju održavanje konzularnih dana u navedenim gradovima. Kroz ovo smo razdoblje ostvarili suradnju oko raznih projekata. Nadalje, uspostavljeni su kontakti i komunikacija s Veleposlanstvom BiH kojemu prosljeđujemo sve informacije namijenjene Hrvatima, državljanima BiH. Hrvatski savez posebice se zalaže za što veće aktivno upisivanje djece u državljanstvo, čime bi se štitila njihova prava na stečenu imovinu i vlasništvo njihovih predaka. Budući da su sve postojeće udruge članice HS-a, ne postoje neke organizacije van struktura HS-a. S postojećim četiri Hrvatske katoličke misije postoji suradnja i potpomaganje, a također se odvija suradnja i povezanost unutar struktura HSK-a te sudjelovanje u globalnim akcijama s ostalim nacionalnim kongresima.

Pripremila: Ana Martinić